

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง เจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง กรณีศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบเจตคติของสังคม ซึ่งกำหนดรูปแบบการวิจัยในรูปแบบผสม โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและใช้แบบสอบถามชนิดให้ผู้ตอบกรอกข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อนำผลการศึกษาที่เป็นค่าสถิติ มาใช้ในการสำรวจเจตคติของสังคม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อทราบถึงความคิดเห็น และเจตคติของประชากร ในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีภูมิลำเนาและทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้จะแบ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม และกลุ่มประชากรที่ตอบการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชน 4 วัย ได้แก่

วัยเรียน	อายุ 15-29 ปี
วัยทำงาน	อายุ 30-44 ปี
วัยผู้ใหญ่	อายุ 45-59 ปี
วัยผู้สูงอายุ	อายุ 60 ปีขึ้นไป

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก 4 กรณี โดยเป็นกลุ่มประชากรเดียวกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม โดยมีการสุ่มเลือกกลุ่มประชากรที่ถูกสัมภาษณ์เป็นแบบ

เฉพาะเจาะจง โดยเลือกกลุ่มประชากรที่เป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยในกรุงเทพมหานครและมีอายุระหว่าง 15 ปี - 60 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ เพื่อให้ได้กลุ่มประชากรที่ตรงตามวัตถุประสงค์

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาข้างต้น มีรายละเอียด ต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด 4 ช่วงวัย ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการศึกษา เพราะในประชากรแต่ละช่วงวัยนั้น จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่แตกต่างกัน เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังนั้น ในช่วงวัยที่ต่างกันขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นอยู่ในสังคม ในช่วงเวลา ณ ขณะนั้นก็จะแตกต่างกัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเจตคติของประชากรกลุ่มนั้น จึงอาจส่งผลให้เจตคติของแต่ละช่วงวัยนั้นมีความแตกต่างกัน

การเลือกกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร โดยมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้กลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชนเมืองอย่างแท้จริง เพราะในกรุงเทพมหานครนั้น มีประชากรที่อยู่ในต่างจังหวัดเข้ามาอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ด้วย เพื่อป้องกันการเลื่อนไหลเจตคติของกลุ่มประชากรที่มาจากพื้นที่ที่แตกต่างกัน

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานั้นจึงเลือกศึกษาเพียง 5 เขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยเลือกจากวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยทำการจับฉลากได้เขตจำนวน 5 เขต จากจำนวนเขตทั้งหมด 50 เขต ดังนี้คือ เขตสัมพันธวงศ์ เขตจอมทอง เขตจตุจักร เขตบางกอกน้อย เขตบางนา โดยมีสัดส่วนจำนวนประชากรดังนี้

ตารางที่ 3.1
จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

เขต	จำนวนประชากร (คน)		รวม(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	ชาย	หญิง		
สัมพันธวงศ์	15,321	15,821	31,142	30
จอมทอง	80,173	86,204	166,377	100
จตุจักร	79,799	88,038	167,837	100
บางกอกน้อย	63,448	68,946	132,394	70
บางนา	48,160	53,535	101,695	60
รวม			599,445	360

ที่มา : กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2549

ดังนั้น การวิจัยนี้ใช้ประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยในขั้นตอนแรกนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนั้นจะทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) แบ่งตามช่วงอายุ ซึ่งจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นช่วงอายุทั้งหมด 4 ช่วงอายุ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 360 ราย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2
จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามวัย,อายุ,เพศ

ช่วงวัย	อายุ	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
วัยเรียน	15-29 ปี	62	65	127
วัยทำงาน	30-44 ปี	41	47	88
วัยผู้ใหญ่	45-59 ปี	47	43	90
วัยผู้สูงอายุ	60 ปีขึ้นไป	23	32	55
รวม		173	187	360

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-dept Interview)

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก 4 กรณี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม โดยเลือกกลุ่มประชากรที่เป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยในกรุงเทพมหานครและมีอายุระหว่าง 15 ปี - 60 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ แบ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้ง 4 ช่วงวัย ดังนี้

- วัยเรียน ช่วงอายุระหว่าง 15-29 ปี จำนวน 1 คน
- วัยทำงาน ช่วงอายุระหว่าง 30-44 ปี จำนวน 1 คน
- วัยผู้ใหญ่ ช่วงอายุระหว่าง 45-59 ปี จำนวน 1 คน
- วัยผู้สูงอายุ ช่วงอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

สมมติฐาน สังคมยอมรับชายที่แต่งงานหลายครั้งมากกว่าหญิงที่แต่งงานหลายครั้ง

1. ทำการสำรวจโดยการตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามจะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (closed – ended question) เพื่อทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น

- หนังสือเรื่องสังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง โดย วันทนี วาสิกะสิน
- รายงานการวิจัย เรื่องสตรีและการหย่าร้าง โดย สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ และพนม ลิ้มอารีย์
- บทความเกี่ยวกับการสมรส / การหย่าร้าง
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง ค่านิยมและทัศนคติของสังคมไทยต่อสตรีที่มีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวและสังคม โดย วันทนี วาสิกะสิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานและการหย่าร้าง โดยใช้กลุ่มประชากรที่เป็นประชากรในสังคม และผู้วิจัยพบว่าไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเจตคติของสังคมที่มีต่อการแต่งงานหลายครั้งของผู้หญิงและผู้ชายโดยตรง ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม

1. แบบสอบถาม

ถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เจตคติทางเพศ โดยแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็น

1.1 แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed – end form) มีลักษณะเป็นแบบเลือกได้เพียงคำตอบเดียว

1.2 แบบสอบถามเจตคติแบบ (Likert type scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นข้อความเชิงนิมิตและเชิงนิเสธ คือ 5, 4, 3, 2, 1 และ 1, 2, 3, 4, 5 คำถาม

ประกอบด้วยข้อความทั้งเชิงนิมาน และเชิงนิเสถ การให้คะแนนการจัดทัศนระของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยให้คะแนนการวัด 2 ลักษณะคือ

ข้อความที่เรียบเรียงเพื่อวัดความคิดเห็นในเชิงนิมาน ค่าคะแนนคือ

มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

มาก ให้คะแนน 4 คะแนน

ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ข้อความที่เรียบเรียงเพื่อวัดความคิดเห็นในเชิงนิเสถ ค่าคะแนนคือ

น้อยที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

น้อย ให้คะแนน 4 คะแนน

ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

มาก ให้คะแนน 2 คะแนน

มากที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์คะแนนของค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็นลักษณะความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความเห็นทางน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความเห็นทางน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความเห็นทางปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความเห็นทางมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความเห็นทางมากที่สุด

1.3 เนื้อหาของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่ง

ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา การศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เจตคติที่มีต่อชายหญิงที่แต่งงานหลายครั้งของผู้ถูกสัมภาษณ์

- ท่านให้ความสำคัญต่อความเป็นหญิงเป็นชายอย่างไร
- ท่านมีแนวคิดเรื่องการหย่าร้าง และการแต่งงานใหม่อย่างไร
- ท่านมีความเห็นต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายอย่างไร

- ถ้าสังคมยอมรับการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชาย จะทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศหรือไม่

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ และใช้เครื่องบันทึกเสียงประกอบคำสัมภาษณ์ (โดยขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อน) โดยประเด็นสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ศาสนา การศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เจตคติที่มีต่อชายหญิงที่แต่งงานหลายครั้งของผู้ถูกสัมภาษณ์

- เรื่องเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อหญิงและชายที่แต่งงานหลายครั้ง
- ท่านให้ความสำคัญต่อความเป็นหญิงเป็นชายอย่างไร
- ท่านมีแนวคิดเรื่องการหย่าร้าง และการแต่งงานใหม่อย่างไร
- ท่านมีความเห็นต่อการแต่งงานหลายครั้งของหญิงและชายอย่างไร

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา เพื่อความสมบูรณ์ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การทดสอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวน 20 ชุด
3. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหา (Content Reliability) โดยใช้วิธีการของสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha) ของครอนบาช (Cronbrash) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป
4. นำผลที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถาม มาปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์เรียบร้อย ก่อนนำไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขและบันทึกในคอมพิวเตอร์
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. หาค่าสถิติพื้นฐานของสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ T- test และ F- test ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การแสดงระดับคะแนนเฉลี่ย โดยพิจารณาจากคะแนนของคำตอบ ได้กำหนดเกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ย โดยคำนวณคะแนนจากมาตรวัดประมาณค่ามีคะแนนอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้

$$\text{พิสัย (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ต้องการระดับความคิดเห็นโดยมีคะแนนอันตรภาคชั้น 5 ระดับ คือ $\frac{5 - 1}{5} = 0.08$

ทัศนะความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
มากที่สุด	4.21 – 5.00
มาก	3.41 – 4.20
ปานกลาง	2.61 – 3.40
น้อย	1.81 – 2.60
น้อยที่สุด	1.00 – 1.80

การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่องเจตคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานหลายครั้ง กรณีศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานคร มีการนำเสนอการวิจัยเชิงสำรวจในรูปแบบตารางทางสถิติ และบรรยายประกอบ